

Megint az OMGE győzött!

A reformkorszak nagy akadályokba ütközik és minden jószándékú kezdeményezés kudarcba fullad. Miért? Mert az érvek gyöngébbek az érdekeknél. A mai erőviszonyok mellett kézlegyintéssel tolják félre az érveket s az okoskodást. Szép-szép, reformmal megelőzni a forradalmat! Megelőzni és elhárítani. Megvalósított reformok elhárított forradalmat jelentenek. Böles dolog történelmi példákra hivatkozni. Hátasos dolog Anglia példáját idézni: mióta reformokkal megelőzi a forradalmakat, forradalomra sosem kerülhet. Mindegyik okos és szép dolog. Hasznos is, csak az a baj, hogy az uralkodó osztály nálunk nem tud és nem is akar ilyen magaslatra fölemelkedni. Ha akadnak olyan tagjai, akik a kor szűkségletét felismerik és jószándékúan tenni akarnak valamit, menthetetlenül beleütköznek az elfogultságba és az önző érdekek falába. Így történt most is. A birtokban lévők csak akkor hajlamosak az engedelményre, ha közvetlen veszély fenyegeti őket...

Ha a veszély elmúlt, akkor a reformtörökvésekből egyszerre — demagógia lesz. Amit tegnap még megértettek és helyesnek tartottak, azt holnap megbotránkozva visszautasítják. Így vagyunk a falukutatással is. Már Gömbös felismerte a birtokviszonyok tarthatatlanságát. Neki is vissza kellett vonulnia a nagybirtokosok ereje elől. Meg kellett alkudnia, hogy kormányon maradhasson. Megalkudott s ennek az alkunak a következménye a telepítő és a hitbizományi javaslat. Mind a kettő úgy sikerült, hogy a probléma — *megoldatlan maradt!*

A megalkuvás ára volt a falukutatás és az „új szellemi front” feláldozása. De hiába alkuszik meg a politikus, a problémákat nem lehet elalkudni. A problémák azért megmaradtak, sőt megnöttek. Most is így történt. A falukutatók munkáját törvényesítették. Két fronton vonták le a konzekvenciákat. A belügyminiszter szociális titkárokat nevezett ki. Célja: megismerni a magyar falvak igazi viszonyait, hogy a kormányzatnak helyes képe legyen a *valóságról*, hogy tudja, mire van szükség. A másik lépést a közoktatásügyi miniszter tette meg. Tanszéket állított a táj- és népkutatásnak, központot létesített, amely kutatómunkát végzett a magyar vidék életéről,

a magyar földművesnép helyzetéről. Szerény két lépés — de két lépés! Az egyiket máris vissza kellett csinálni. Tartunk tőle, hogy egyet léptünk előre és majd — hármát lépünk hátra.

A Táj- és Népkutató Intézet kiállítását rendezett. A kiállítás nem volt olyan szenzáció, mint aminőt a falukutatók könyvei jelentettek néhány évvel ezelőtt. A kiállítást nem is vitték el Pestről. A könyveket azonban öt pengőért mindenki megvásárolhatta. Igaz, az öt pengő olyan cenzus, hogy szegényember nem is tudhatott arról, hogy a falukutatók mit írtak. Az is biztos, hogy az érdekeltek, a falu parasztjai, nem jöttek fel szabadjegggyel, hogy a kiállítást megnézzék. S ha feljöttek volna, a grafikonokat, a százaléktáblázatokat nem értették volna meg, de megérezték volna, hogy róluk van szó és a magyar földről, amely után olthatatlan szomjúságot éreznek. Legalábbis olyan szomjúságot, mint amilyen nagy bennük a tisztességes megélhetés után való vágy. Élni akarnak...

A kiállítás mégis szenzációt váltott ki. Nem az ujságokban és nem a falvakban és nem a parasztságban. A tanult rétegek között. Talán köztisztviselők döbentek meg, amikor maguk előtt látták Magyarország szociális térképét. Talán összefüggést találtak a születések számának esőkenése, a járványok növekedése, a magyar nép lerongyolódása, szegénysége és az egészségtelen, a maga nemében egyedülálló nagybirtokrendszer között. Talán összefüggést találtak az agrárrolló kitágulásában. Talán megértették, hogy az ingótöke korlátlan hatalma és a nagybirtok uralma egyik alapvető okozója a magyar nép nyomorának és szociális elmaradottságának. Talán megértették, hogy ez nem maradhat így. Talán felvillant bennük a gondolat, hogy ezen *változtatni* kell. Talán megértették most már, hogy a kormány által hirdetett földreformra milyen elháríthatatlan szükség van!... A kiállítás sok mindenről meggyőzhette őket... De a kiállítást be kellett tiltani! Az egész táj- és népkutató munkát a tanszékre kellett korlátozni és bele kellett nyugodni abba is, hogy aki legjobban értett hozzá és akinek intencióiban nem lehet kételkedni sem, azt a professzort is elejtsék... mert az OMGE erősebb. Ma is erősebb.

Aki azt állítja, hogy „nehéz

feltételezni azt, hogy a névtelen magyarok tömege önfeláldozás árán ragaszkodjék olyan birtokmegosztáshoz, amelyben a nincstelenek millió mellett egy embernek 223.000 holdja és az Esterházy-családnak, gondnokság alatt lévő tagjainak beszámításával 392.000 holdja van — az ilyen professzor valóban komolyan veszi a reformok szükségét, valóban igényt támaszt reformkor-szakra és csak mély megrendüléssel kénytelen tudomásul venni, hogy ebben a küzdelemben és ma, mégis az OMGE az erősebb fél...

REKORD TÖRÖKVÉS
Államügyek és Pénzügyek
Budapest, V., Iggyetem tér 1-3

Arcképek: 94

a)

Ki győzött?

A magyarországi szociáldemokrácia féléhivatalosa furesa vezércikkben mondja el véleményét a táj- és népkutató központ kiállításának bezárásáról. A Propperek, Buchingerek és a többi agrárok orgánuma azt írja, hogy a táj- és népkutató központ kiállítását be kellett tiltani, mert ismét — az OMGE volt erősebb. Sorok között arra is figyelmeztet a jeles lap, hogy a kiállítás bezárása a birtokpolitikai reformok elodázását fogja jelenteni.

A Népszavák részéről nem szokatlan az ilyen tendencia. Nem is meglepő, hogy újra a falra festett ördög-gel, a diadalmas feudális reakcióval rémítgetik a közvéleményt. Hiszen szegények még mindig meg vannak győződve róla, hogy a nagy szociális kérdéseket csak ők tudják megoldani. Ezuttal azonban nem arról van szó, hogy győzött-e valaki, vagy nem. A magyar föld problémája olyan nagy, sorsdöntő nemzeti kérdés, amelynek szempontjából egészen mellékes, hogy nyitva marad-e egy kiállítás, vagy pedig nem. Annyira köztudatba ment már a földbirtok-kérdés megoldásának szükségessége, hogy egy kiállítás bezárásával, vagy megnyitásával a nemzeti közakaratón úgy sem lehet változtatni semmit. Legfeljebb arról lehet szó, hogy ez a kiállítás jó volt-e, vagy

sem? Használt-e a célnak, vagy sem?

Annyi bizonyos, hogy a marxista védelem legfeljebb csak árthat a kiállításnak, de magának a földbirtokpolitikai elgondolások keresztülvitélének is. A magyar népi tömegeknek ma az okozza a legnagyobb kárt, aki bizonyos falukutatók elfogultságával kezeli a földkérdést, vagy pedig az egész problémát be akarja vonni a marxista izgatás és földosztó demagógia tisztátlan légkörébe. A nacionalista reformpolitika eddig is jelentős földbirtokterületeket juttatott a kis-egzisztenciák kezére s most arról van szó, hogy erőlyesen fokozni akarja ennek a higgadt, tervszerű munkának a tempóját. Természetes azonban, hogy minden kormányzati rendszerben számolni kell az adott lehetőségekkel, mert e számvetés nélkül nagyon könnyű eljutni oda, ahova a Népszava barátja: Blum Leó jóvoltából Franciaország sikeresen eljutott, amelynek most vissza kell csinálni a könnyelműen végrehajtott s a demagógia hatása alatt született reformokat.

A magyar kormány soha nem fog erre az útra tévedni, mert higgadtan, tervszerűen, megállapított program alapján, de annál biztosabban halad előre. A marxista cikkírók tehát várják meg a földbirtokpolitikai javaslatok betérjesztését. Azokból kiderül majd, hogy ki győzött.

1938 december 15, csütörtök

Megvárjuk!

A kormány féléhivatalos esti lapja zokon veszi tőlünk, hogy a táj- és népkutató központ kiállításának betiltását szövéteztük. Szerinte „ártunk az ügynek”. „Ártunk”, ha a falukutatók ügyét szövétezzük, „ártunk”, ha a betiltott kiállítás ügyét, vagy a földreformot tesszük szövé. Ez annyit jelent, hogy azokban a körökben, ahol a baloldali programjából kiszedett problémákat használják föl, nem szívesen látják, ha figyelemmel kísérjük — taktikázásaikat. Bizony, a lelkiismeretük nincsen egészen rendben! Másként nem mondanák, hogy „ártunk” és nem félnének attól,

hogy számontartjuk — ígéreteiket. Most sem tettünk mást, mint hogy megemlékeztünk arról, hogy néhai Gömbös is meghirdette az agrárprogramot, de a végén — a falukutatók ellen rántottak kardot. Azt is megírtuk, hogy a Gömbös programja fölött az OMGE győzött. Most is az OMGE győzött.

Ne keressenek bennünk — tendenciát és ne lássák a feudális reakcióval való rémítgetést se. Nem, nem rémítgetünk. Csak éppen rámutatunk arra, hogy a tények hogyan semmisítik meg — a hamis látszatokat. Még vitás, hogy ki győzött? Már nem is vitás. A miniszterelnök úr már tudatosan és pontosan megfogalmazta, hogy — félreértés ne essék! — nem földreformról van szó, hanem csak földbirtokpolitikáról. Tehát ezek után ne beszéljenek a nagybirtok túltengő ha-

talmának megszüntetéséről, ne beszéljenek arról sem, hogy Sztranyavszkyék a radikális földreformpolitika miatt kerültek szembe a kormánnyal. A kormánynak nincs is radikális földreformterve. Földreform helyett — csak folyamatos, evolúciós földreformpolitika lesz. Már ez is sokat mond ama reményteljes reformifjúságnak, amelyik elmondhatja a költővel: „Anyám, nem ilyen lovat akartam.”

Ami pedig a demagógiát és a könnyelműséget illeti, ez hazánkban ma már csak a jobboldali sajtóban található. Olvassák csak el lapjaikat, de úgylátszik, hogy a jobboldali demagógiát — észre sem veszik.

Egyébként megvárjuk a nagy reformot, a folyamatos földbirtokpolitikáról szóló törvényjavaslatot. Meglátjuk, mi lesz benne.

NÉPSZAVA

A Táj- és Népkutató Központ felosztásáról

nyilatkozik *Magyar Zoltán* egyetemi tanár, a Táj- és Népkutató Központ egyik vezetője. Azt a véleményét fejezte ki, hogy

a fordulatban az OMGE elnökségének is része volt.

Hangsúlyozta, hogy a kiállítás minden egyoldalúságot került. A kiállításnak

minden adatáért helytáll.

A Központi Statisztikai Hivatal kiadványai alapján készültek, részben a vezetése alatt álló intézetben, részben a közoktatásügyi miniszter földrajzi intézetében. Az idézetek azokból a mondásokból kerültek ki, amelyeket a magyar rádió a „Névtelen magyar” nevében naponta közl. Arra nem gondolhattunk — mondotta —, hogy

Széchenyi Istvánnak, az OMGE és a Nemzeti Kaszinó alapítójának szavai éppen ezeknek a szervezeteknek a tagjainál keltenek megütközést.

Szembeszállt azzal a fölfogással,

amelyik abból kiindulva, hogy elég föld nincs arra, hogy mindenki kapjon, nem törődik a birtokkülönbségekkel sem. Pedig

nehéz feltételezni azt — mondotta —, hogy a névtelen magyarok tömege önfeláldozás árán ragaszkodják olyan birtokmegosztáshoz, amelyben nincstelenek milliói mellett egy embernek 223.000 holdja és az Esterházy-családnak, gendnokság alatt levő tagjainak beszámításával, 392.000 holdja van.

Ezek az adatok a hivatalos kiadványokban megjelennek és hivatalos titkot nem képeznek. De ugyanígy kell gondolkozni azon, hogy helyes-e, ha egy X. fizetési osztálybeli irodatiszt fia, ha az egyetemen alapvizsgán vagy szigorlaton megbukik, az ösztöndíját elveszti, de

ha egy gróf bukik meg,

amire nem kevés példa van, bukása nem teszi érdektelenné egy hitbizomány átvételére, bár az is közjogi előny.

szonyunkat igenis zavarja, akkor betelt a pohár és kénytelenek voltunk annak az intézkedésnek megtételéhez folyamodni, amely a Magyarország betiltásában jelentkezett. Azt hiszem, az igen tisztelt Ház tisztában van azokkal az indító okokkal, amelyek a kormányt vezették és amelyek mindennek, csak pártpolitikai célzatnak nem nevezhetők. (Ugy van, ugy van! — hangzott jobbfelől.) Kérem, méltóztassék válaszat tudomásul venni.

A miniszterelnök beszédét hosszas éljenzés és taps követte az egész jobboldalon.

Hubay Kálmán ellentmondásokról kísérve mondotta el a vizontválaszát, majd a Ház tudomásul vette a miniszterelnöki választ.

Vitéz Imrédy Béla miniszterelnök ekkor felkelt helyéről és kifelé indult. Amint a pad sorok között haladt, az egész jobboldal nagy tappsal és éljenzéssel ünnepelte.

Hubay Kálmán újabb interpellációjában az igazságügyminiszterhez fordult Keresztessy Gyula ítélőtáblai tanácselnök működése tárgyában. Elmondotta, hogy a napokban tartóztatták Garai Gyuláné, Nuszbaum Malvint, akit a „szép Alexanderné” néven ismernek. Ez a nő találkahelyet tartott fenn s ezzel a nővel a legszorosabb kapcsolatban állott Keresztessy ítélőtáblai tanácselnök. Amikor a tábla elnöke tudomást szerzett erről, felszólította, hogy adja be lemondási kérvényét, ami meg is történt. Ez a bíró tárgyalta Szálasi bűnügyét is. A bírói tekintélynek nem használ, ha erkölcsileg laza egyén hoz ítéletet ilyen nagyfontosságú politikai pörben. Felütnének tartja, hogy Londonban már napokkal azelőtt pontosan tudták, hogy milyen ítélettel sujtják Szálasi. Keresztessy bíró egy másik találkahely tulajdonosával, Österreicher Miklósnéval is összeköttetésben állott. Kéri, hogy ne juttassanak ennek az embernek nyugdíjat.

Tasnádi-Nagy András igazságügyminiszter válaszában röviden rámutatott arra, hogy Keresztessy 60 éves elmult, önmaga kérte

NEMZETI UJSÁG

5

1938 december 15. Csütörtök

LIEBNER BÁCSI

JÁTÉKBOLTA

Budapest, V. Szent István-tér 4. sz.

Az összes játékszerekről nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

tassa el feljelentését, majd a megfelelő fórum, a fegyelmi bíróság el fog járni az ügyben. Nem lehet nyugdíjat megvonni, de a fegyelmi

Archivum: 94

MAGYARORSZÁG

1938 december 16 péntek

Szivárvány a viharban

Irta: Féja Géza

Viharos napja volt tegnap a parlamentnek, úgyszólván az egész magyar élet fölfakadt benne. Ady szava illik erre a napra: »folyók mély ágyukból kikelték«. Sorskérdések, világnézetek, stílusok, közügyek és személyes fájdalmak vívtak és birkóztak egymással. S mégis reménykedve és megnyugodva hagytam el késő este az újságírók karzatát, meg a folyósót. Bármelyik sarokból indult ugyan is útnak a vihar, megtorpant és megkomolyodott egy varázsszóra. Ez a varázsszó pedig a föld volt, a magyar föld kérdése, mely végre teljes jelentőségével benyomult a képviselőház üléstermébe. S a földkérdés láthatatlan, de már érezhető kapcsolatokat sző a legkülönbözőbb világnézetek között. Itt van végre a nagy eszme, a férfiakhoz méltó és férfierőkre várakozó terv és feladat. Hónapokon keresztül elsősorban a magyar közép osztályt érintő kérdések röpködtek a levegőben. Most végre megérkezett a magyar nép, az ősi magyar közösség. S talán-talán közösséget teremt egyre jobban szétterjedező politikai életünkben is...

Tildy Zoltán felszólalása mutatta, hogy a magyar béke alapja a magyar föld kérdésének komoly és nagyarányú megoldása. Jól tudják a parlament felelősséget érző tagjai, hogy most a magyar nép előtt vizsgáltnak. Cselekedetükről az eleven magyar élet mond majd bírálatot. A szaporodás, a gyermekhalandóság mértéke, a honvédezek izom- és idegereje számol majd be arról, hogy valóban népi politikát képviseltek-e. A folyton kiújuló vihar közepette folyton megjelent a »szivárvány«, látszott, hogy egy komoly földbirtokreform lehetősége egyszerre lecsillapítaná a belpolitikai válságot. Egy láthatatlan vendég volt az ülésteremben: a magyar népsors s a képviselők megilletődtek.

Imrédy Béla miniszterelnök fáradhatatlannal és feltűnő tájékozottsággal válaszolt az interpellációk tömegére. Elválaszja az eléje tárt kérdésekben a lényegét a politikai »járulékoktól«. Megbecsülendő tulajdonság ez, mert Imrédy Béla idegember, aki nemcsak intellektusával vesz részt a szellemi csatában, hanem idegzetével s egész lényével.

A viharos nap egyik legmélyebb hatású mozzanata Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter felszólalása volt. Ő a magyar politikai higgadt-ság képviselője. Egyszerűen, nyugodtan beszél, akár a paraszti mesemondó. Súlyja van minden egyes szavának, egészen különös, feszült figyelem kísérte felszólalását. Van egy olyan tulajdonsága, mely csaknem teljesen kivesszett a magyar politika fegyvertárából: humora. Igaz, hogy csak nagyritkán ad neki helyet szakszerű, hűvös, megfontolt mondatainak sorában, de ha helyet ad, akkor ragyogó életbölcesség s fölény jelelkezik humoros mondatában. Keresztes-Fischer Ferenc volt már egyszer belügyminiszter. Belsőleg megjárta a magyar nép felé vezető utat, mielőtt újra elfoglalta a miniszteri széket.

Érdekes volt, hogy mekkora hullámokat vert fel a Tájé és Népkutató Központ megszüntetésének a kérdése. A t. Háznak csaknem minden tagja változatlan tisztelettel kíséri gróf Teleki Pál működését. De ugyanígy csaknem mindenki fájjalja, hogy a magyar társadalomkutatás ügyére ismét apály következik. A »falukutatás« körüli nagy harcok immár lecsillapodtak. A »társadalomkutatók« azonban továbbra is az elismerés és a kivételesség határmesgyéjén bolyonganak. De nem is ez fontos, az a baj, hogy mindez újra és újra megbénítja a magyar társadalomtudomány kibontakozását. Ilyesfélét éreznek a képviselő urak is. Mintha arra gondolnának, hogy mégis csak szükség van azokra a szellemi csapatokra, melyek, ismerjük csak el, előbbre gördítették a sorskérdéseket az elhanyagolt magyar utakon.

Termékeny vihar volt ez a vihar. A személyes természetű kérdések elmaradhattak volna ugyan, azonban úgyszólván csak fűszerül szolgáltak. Nagyobb dolgok kerültek a sporondra s csak maradjanak is a porondon. Ilyen eszméket tisztázó zsúfolt nap után mindenki, a honatyák is tisztultan lépnek ki a kapun a sötét, ködös téli estébe. A magyar estébe. De bizonyára áldozatkész gondolatokat és szent terveket szőnek magukban a magyar világosságról.